

FINNSAM-konferensen i Mangskog våren 2004

Av Tor Eriksson, Örebro

Fredagen den 14 maj

Även om inte själva konferensen började förrän på lördagen stod dörrarna öppna för dem som ville komma redan på fredagen. Gården där vi skulle bo, Lundsholm, ligger mycket vackert ovanför sjön Mangen. Gården ägs numera av en norsk organisation, ACEM, och används huvudsakligen till kurser i meditation. Det artade sig till en lugn helg. Efter två mycket välsmakande soppor slog vi oss ned i samlingsrummet för att bl.a. diskutera fortskridandet av det stora verket om Albrekt Segerstedt. Det är ju tänkt att hans samling skall publiceras vid tillfälle och det är mycket arbete med en sådan utgåva.

Lördagen den 15 maj

Till samlingen utanför Mangskogs kyrka hade fler deltagare anlänt, så nu kunde själva konferensen inledas. Efter den allmänna hälsningsproceduren tog vi plats på bussen för vidare färd till Keylandgården i Bjurbäcken. Anja-Riitta Ketokoski som är delägare i gården välkomnade oss hit. Keylandgården som var Nils Keylands barndomshem ägdes av hans släktingar till 1930-talet. Vi fick gå runt och bekanta oss med husen på gården.

Ett stycke högre upp i skogen ligger Harkapott "Oxfallet", där Nils Keylands gode vän Ludvig Mattsson bodde. Sonen Anders Mattsson visade oss stugan. Han pekade även ut den sten där den sista bilden på Nils Keyland togs samma dag han dog år 1924. Kyrkliga syföreningen i Mangskog och Keylandgården bjöd oss på kaffe med klengås. Klengås är en hembakad kaka med smör och riven mesost. Vi bänkade oss på bussen för återresa till Mangskogs kyrka.

Ett besök gjordes vid Nils Keylands gravsten på Mangskogs kyrkogård. Nästa anhalt blev hembygdsgården Neragata. Efter lunch hälsade Kjell Hallberg, ordförande i Mangskogs hembygdsförening, oss välkomna till eftermiddagens föreläsningar. Jan Garnert, etnolog och teknikforskare, tecknade ett porträtt av Nils Keyland som forskare och fotograf. Nils Keyland var den store samlaren. Hans inriktning på mångfalden vid insamlandet blev betydelsefull på sikt. Jan Garnert berättade också att Keyland är unik när det gäller fotograferingen. Redskap och föremål avbildas i sitt mänskliga sammanhang. Keyland fotograferar ungefär lika många män som kvinnor. Det var ovanligt på hans tid.

Så talade Arne Vannevik om Nils Keylands böcker och artiklar, med bl.a. drygt fyrahundra sidor i Fataburen, som är Nordiska museets och Skansens årsbok. Böckerna "Svensk allmogekost", och "Folkliv i Värmlands finnmarker" hör också till hans verk. Nils Keylands fokusering på Värmland är tydlig för i t.ex. "Svensk allmogekost" har Skåne behandlats på två sidor medan Värmland har fått hela arton sidor.

Efter kaffet som föreningen Finemangen stod för talade Anders Mattsson om sin far Ludvig. Ludvig föddes i Höglunda, Bjurbäcken 1868. Han ville verka men inte synas. Han dokumenterade, fotograferade och ritade av hus som kortutbildad arkitekt. Ludvigs riktigt stora intresse var hembygdsvård. Bl.a. anskaffade han de flesta byggnader till Sågudden i Arvika. Ludvig förde dagbok i över femtio års tid. Anders Mattsson har renskrivit det som berör Mangskog.

Kenneth Larsson, verksam på Såguddens museum i Arvika, redovisade sitt arbete med Nils Keylands dagböcker. I dagböckerna som fördes under knappa tjugo år skriver Nils väldigt lite om sig själv. Han skriver mest om sitt arbete, på engelska. Kjell Hallberg presenterade så Mangskogs hembygdsförening och dess hembygdsgrd Neragata i korta drag. Gården, vars mangårdsbyggnad uppfördes 1783, står på ursprunglig plats. Eftermiddagen avslutades med att Urban Andersson läste poesi och spelmännen Hans Bryntesson och Olle Zetterqvist spelade ur "Värmländska låtar" dokumenterade av Nils Keyland.

Tiden led och middagen dukades fram i mangårdsbyggnaden på Neragata. Enligt en broschyr kommer namnet av att gården ligger strax söder om den gamla bygatan genom Takene. Arvika Kommun var värd för middagen bestående av motti och fläsk tillagad på sedvanligt värmländskt vis. Jag lät mig väl smaka. Urban Andersson och spelmännen förstärkta med en ung kvinnlig violinist underhöll oss efter maten. En trivsam dag gick mot sitt slut.

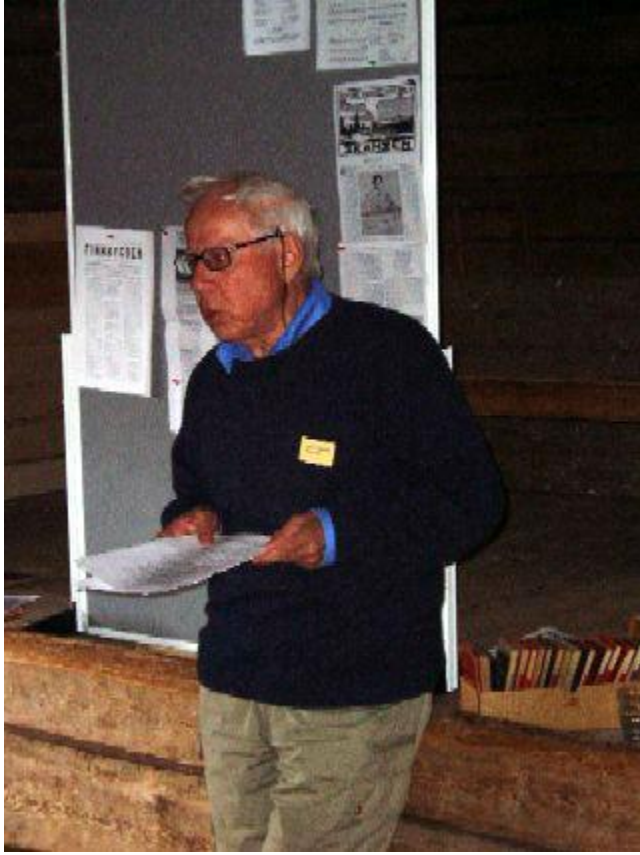

Söndagen den 16 maj

Efter avnjuten frukost och inpackning i våra bilar ställdes kosan mot Mangskogs sockenstuga där dagen skulle tillbringas. Första punkt på programmet blev Finnsams årsmöte. Sedan återkom Kenneth Larsson för att berätta om sin släktforskning på Finnskogen. Vi fick bl.a. veta att en Lars Månsson Laitinen upptog Bjurbäcken i Mangskog c:a 1620. Vid samma tid upptogs en annan tidig bosättning i Mangskog, Salungen.

Kyrkliga syföreningen i Mangskog har sytt en utställning på gamla linnelakan. Mangskog består till 70 - 80 % av finnättlingar. Därför valde man att göra en utställning om skogsfinnarna och invandringen. Små fantasifulla bilder är broderade på fyra lakan. Bilderna består bl.a. av torp, människor och miljöer. En lakansväv föreställer t.ex. Värmlands karta medan en annan riktar fokus på Mangskog. Inspiration till tapeten har man fått från Pilgrimstapeten i Ransby i norra Värmland. Utställningen betraktades med intresse av församlingen.

Lars-Olof Herou rapporterade om två böcker som kommer så småningom: en skall redovisa Finnsams släktnamnsprojekt och den andra boken skall återge bilder på försvunna rökstugor. Båda verken är Lars-Olof starkt involverad i. Så lunch och en avslutande diskussion kring konferensens tema: Nils Keyland. Arne Vannevik höll i debatten och frågan ställdes om hur vi skall förvalta arvet efter Nils Keyland. Hur löser man t.ex. att ingenting längre finns utställt om skogsfinnarna på Nordiska museet? Flera intressanta synpunkter lyftes fram innan hela konferensen slutade med att Urban Andersson läste en nyskriven dikt dagen till ära.

Så skiljdes vi åt från en sammankomst som har haft många medarrangörer, bl.a. Mangskogs hembygdsförening, Kyrkliga syföreningen i Mangskog, men kanske främst Torsby Finnkulturcentrum och Solør-Värmland Finnkulturförening. Ett stort antal sponsorer bidrog till att hålla priset nere, t.ex. Metso Paper och Folkbildarna i Värmland.

